

Fact Sheet – Q&A

Maatschappelijk Verantwoorde Soja

Hieronder kan u een overzicht terugvinden van veel gestelde vragen m.b.t. maatschappelijk verantwoorde soja. Deze Fact Sheet – Q&A is bedoeld voor iedereen die meer wenst te weten te komen over de initiatieven van BEMEFA en de Belgische mengvoederindustrie. Voor bijkomende vragen kan u steeds terecht op info@bemefa.be of www.bemefa.be.

1. Wat is soja?

De sojaboon is een peulvrucht met een hoog eiwitgehalte en een hoog gehalte aan plantaardige olie. De volvette sojaboon bevat gemiddeld 35% ruw eiwit en 20% ruw vet, en vormt dus zowel een goede energiebron, als een goede eiwitbron. Sojaschroot (ook: sojameel genoemd) is wat overblijft nadat de olie uit de sojaboon geperst is, via een *crushing*-proces. De *crushing* van sojabonen levert 74 à 81% sojaschroot op, en ongeveer 19% olie en 3% vezels (voornamelijk hullen).

2. Waarom wordt soja gebruikt in diervoeding?

Soja is een belangrijke eiwitrijke grondstof voor diervoeders, als bron van darmverteerbaar eiwit, het eiwit dat in de darmen verteerd kan worden. Daarnaast bevat soja een gunstige aminozuursamenstelling.

Het meest gebruikte sojaproduct in diervoeding is sojaschroot (81%), gevolgd door sojabonen (11%), sojahullen (5%) en sojaolie (2%). Het overige omvat sojabloem, sojaconcentraat, sojaschilfer, soja lecithine en soja isolaat. Mengvoeders bevatten nagenoeg altijd sojaschroot. In functie van het dier (en zijn groeifase/gewicht) worden verschillende producten van soja gebruikt.

3. Welke andere plantaardige eiwitten worden gebruikt in de Belgische diervoederindustrie?

De productie van plantaardige eiwitten in België is vrij beperkt. Het gaat dan om bonen, erwten, lupinen, luzerne, koolzaad,... De hoeveelheid hiervan in België geproduceerd is echter onvoldoende om de Belgische diervoederindustrie te voorzien, waardoor we grotendeels afhankelijk zijn van het buitenland.

4. Hoeveel soja wordt er gebruikt in de diervoeding?

In totaal wordt, afgerond, 1.3 miljoen ton soja(producten) op jaarbasis verbruikt in de Belgische diervoeding. In 2011 vormde sojaschroot daarin het hoofdaandeel, met 1.1 miljoen ton verbruikt product. Daarnaast werden ongeveer 75 000 ton sojabonen verbruikt. Dit is het verbruik van de BEMEFA leden, verantwoordelijk voor 99% van de totale Belgische productie van mengvoeders, in 2011.

5. Waar komt soja vandaan?

Europa en België zijn afhankelijk van het buitenland voor de invoer van plantaardige eiwitten in het algemeen en in het bijzonder van soja. De voornaamste producenten zijn VS, Brazilië, Argentinië, China, India en Paraguay.

6. Wat is maatschappelijk verantwoorde soja?

Maatschappelijk verantwoorde soja, of kortweg mv-soja genoemd, is soja waarvoor bepaalde principes, criteria en indicatoren m.b.t. maatschappelijke verantwoording gelden. In de toekomst zullen de principes van de RTRS- standaard (zie [vraag 7](#)) gelden. Gezien dit initiatief op wereldschaal momenteel nog in ontwikkeling is, is de Belgische mengvoederindustrie in 2009 gestart met een pilootproject. De reden van dit initiatief wordt verder toegelicht in [vraag 9](#).

In het kader van dit pilootproject werd het BEMEFA-lastenboek 'De productie en levering van mengvoeders op basis van verbruik van gecertificeerde maatschappelijk verantwoorde soja' ontwikkeld. Daarin werden een groot aantal RTRS-criteria opgenomen. U kan deze nalezen in het lastenboek, op www.bemefa.be, rubriek [Kwaliteit > Kwaliteitssystemen > BEMEFA](#). Samengevat worden volgende criteria in acht genomen bij de keuze van de aan te kopen soja: het respecteren van de wetgeving (lokaal en nationaal), aandacht hebben voor sociale aspecten en arbeidsomstandigheden (bijv. een goed loon, geen kinder- of slavenarbeid), aandacht schenken aan het milieu (geen soja afkomstig uit recent ontboste gebieden – Amazone Moratorium (waarover verder meer)), het volgen van goede landbouwpraktijken (bijv. beperkt pesticidenverbruik).

Er werd een **logo** ontworpen voor dit initiatief: de boom wijst op het belang van het tegengaan van de ontbossing en het belang van het milieu in het algemeen; een persoon fungeert als stam om het sociale aspect duidelijk naar voren te laten komen; de sojapeul in het blad laat er geen twijfel over bestaan dat dit initiatief rond soja draait, maar de boom draagt meer dan 1 blad, de bedoeling is immers om dit initiatief op termijn uit te breiden naar andere diervoederstromen, naast soja. Eveneens werd reeds de palmboom

toegevoegd omdat BEMEFA zich in 2012 heeft aangesloten aan de Belgische Alliantie voor palmolie.

7. Wat is RTRS?

RTRS staat voor *Round Table on Responsible Soy*, een internationaal initiatief dat open staat voor alle schakels van de sojaketen. Hierbij richt men zich tot wie soja produceert, verwerkt, gebruikt of consumeert: sojaproductanten, NGO's, wetenschappers, handel, industrie en banken uit de hele wereld. Meer dan 100 bedrijven, verenigingen en stichtingen zijn inmiddels lid. Het doel van deze Ronde Tafel is, via een uniek proces van open dialoog, te komen tot een mondiale uitbreiding van de verantwoorde teelt van soja. Ontbossing voorkomen is hierbij een zeer belangrijke doelstelling. Maar ook andere parameters i.v.m. het milieu worden in aanmerking genomen, evenals economische en sociale. RTRS heeft 5 principes, een 30tal criteria en een 90tal indicatoren opgesteld die maatschappelijk verantwoorde soja definiëren. De 5 principes zijn: 1) Voldoen aan de wetgeving en respect voor goede handelspraktijken; 2) goede arbeidsvoorwaarden; 3) verantwoorde omgang met lokale bevolking; 4) eerbied voor het milieu; 5) goede landbouwpraktijken. Meer informatie over RTRS is te vinden op www.responsiblesoy.org.

8. Wat is het Amazone Moratorium?

Dit is een akkoord dat de Braziliaanse soja-industrie in juni 2006 sloot, waarbij afgesproken werd gedurende minstens 2 jaar geen soja meer aan te kopen afkomstig van gebieden die na juli 2006 werden ontbost. Dit Moratorium werd al meermaals met een jaar verlengd en is nog steeds van toepassing.

De drijvende kracht achter dit Moratorium zijn ABIOVE (de Braziliaanse vereniging van de plantaardige olie-industrie) en ANEC (de Braziliaanse vereniging van graanexporteurs) en hun leden. Meer info over dit Moratorium kan u vinden via

http://www.abiove.com.br/english/ss_moratoria_us.html

9. Waarom een lastenboek 'De productie en levering van mengvoeders op basis van verbruik van gecertificeerde maatschappelijk verantwoorde soja'? – Waarom dit initiatief?

Via dit lastenboek wil de Belgische mengvoedersector bijdragen tot een maatschappelijk verantwoorde aanvoer van soja bestemd voor diervoeding. In afwachting van het beëindigen van het werk van de Ronde Tafel RTRS, werd in België, op initiatief van BEMEFA, een pilootproject opgestart. Hierin wordt er stapsgewijs gestreefd naar de aankoop van 100% RTRS gecertificeerde soja tegen 2015.

Dit lastenboek beschrijft de werkwijze die moet gevolgd worden in mengvoederproductie-eenheden waar mv-soja verbruikt wordt.

10. Is alle soja in de mengvoeders maatschappelijk verantwoord?

Dit is op termijn zeker de bedoeling. We wensen immers geen nichemarkt te ontwikkelen maar de hoofdstroom soja maatschappelijk verantwoord te maken (*main stream*). De bedoeling is dat tegen 2015 alle aangevoerde soja maatschappelijk verantwoord is! België speelt hier locomotief voor de Europese trein en wenst meerdere landen in dit initiatief te betrekken. Op deze manier kan meer invloed uitgeoefend worden en kunnen de kosten voor dit initiatief gedrukt worden. In [vraag 25](#) wordt dieper ingegaan op deze kosten.

11. Zijn dit BEMEFA lastenboek en de RTRS-standaard compatibel?

Uiteraard, dit is een pilootproject dat volledig kadert binnen RTRS. Dit lastenboek is er gekomen in afwachting van een volledig afgeronde RTRS-standaard, inclusief certificatiesysteem,....

12. Wie kan het lastenboek toepassen?

Dit lastenboek is bedoeld voor mengvoederfabrikanten die mengvoeders willen produceren op basis van verbruik van gecertificeerde mv-soja. Enkel leden van BEMEFA kunnen deelnemen aan het lastenboek.

Op het mengvoederbedrijf dat wenst deel te nemen dient men te werken volgens het gedocumenteerd en gecertificeerd kwaliteitssysteem van OVOCOM vzw (www.ovocom.be) (gelijkwaardige kwaliteitssystemen kunnen aanvaard worden op voorwaarden bepaald door BEMEFA). Het kwaliteitssysteem moet minstens conformiteit aantonen met de GMP-activiteiten die mogelijks van toepassing zijn: handel en productie van mengvoeders; handel en productie van voormengsels, handel en productie van voedermiddelen, handel in voedermiddelen, op- en overslag van voedermiddelen en transport van voedermiddelen, voormengsels, mengvoeders.

13. Wie is beheerder van het lastenboek?

BEMEFA vzw, de Belgische Beroepsvereniging van Mengvoederfabrikanten, heeft het lastenboek opgesteld en is eigenaar van het lastenboek.

14. Hoe verloopt de commercialisering?

Jaarlijks wordt een bepaalde hoeveelheid gecertificeerde mv-soja aangekocht en ingemengd, weliswaar zonder segregatie (= gescheiden houden).
Ieder jaar wordt een streefcijfer naar voren geschoven (350 000 ton jaarequivalent voor 2013). Deze hoeveelheid wordt dan verdeeld over alle deelnemers van het lastenboek, pro rata hun geproduceerde tonnage mengvoerders.

Voor 2009 tem 2013 heeft BEMEFA de onderhandelingen voor de aankoop van gecertificeerde mv-soja collectief gevoerd. De kosten worden verdeeld onder de deelnemers. Deze collectieve aankoop betekende ook dat de individuele bedrijven nog niet geattesteerd dienden te worden in het kader van dit lastenboek. (Zie [vraag 16](#))

Tonnages:

Oogstjaar	Hoeveelheid (ton)
2009-2010	100 000
2010-2011	150 000
2011-2012	250 000
2012-2013	350 000
2013-2014	450 000
2014-2015	600 000

15. Hoe verloopt de attestering?

De attestering kan enkel gebeuren door certificatie-instellingen (OCI's) die daartoe erkend zijn door BEMEFA. De lijst van erkende certificatie-instellingen wordt gepubliceerd op de website. De auditoren van certificatie-instellingen die in het kader van dit lastenboek wensen te auditeren, moeten een opleiding gevolgd hebben bij BEMEFA. Zij zullen als bewijs daarvan een attest ontvangen. De lijst van auditoren wordt eveneens gepubliceerd.

De audits grijpen gelijktijdig plaats met de audits voorzien in de GMP-certificeringsregeling (zie www.ovocom.be), m.a.w. 1 x / jaar. En zullen normaal gezien niet meer dan 2 uur in beslag nemen.

BEMEFA publiceert de lijst van deelnemers en zal deze lijst op regelmatige basis actualiseren. Wie geen geldig attest kan voorleggen wordt van deze lijst geschrapt.

De bovenstaande lijsten bevinden zich allen op www.bemefa.be, rubriek [Kwaliteit > Kwaliteitssystemen > BEMEFA](#)

16. Wat houdt de externe audit in?

De auditor controleert de aankoop- en verkoopfacturen van soja (mv-soja en niet-mv-soja), welke dienen bijgehouden te worden in een Register (zie bijlage 4 van het lastenboek). Verder kijkt de auditor na of de jaarlijkse aangifte naar BEMEFA van aangekochte en verkochte soja heeft plaatsgevonden.

17. Zijn er attesten beschikbaar voor producenten van mengvoeders op basis van gecertificeerde mv-soja?

De door BEMEFA gemandateerde OCI zal na de audit een attest opstellen, en daarvan een kopie aan BEMEFA bezorgen. Dit attest is 1 jaar geldig. BEMEFA publiceert de lijst van deelnemers en zal deze lijst op regelmatige basis actualiseren. Attesten die meer dan 1 maand verlopen zijn, worden van de lijst afgevoerd. De mengvoederfabrikant is dan niet langer producent van mengvoeder op basis van gecertificeerde mv-soja en heeft bijgevolg geen recht meer op het gebruik van het logo.

18. Is er ook een vorm van autocontrole? - Wat houdt de interne audit in?

Deelnemers aan het lastenboek moeten beschikken over een gedocumenteerd systeem van interne audits op conformiteit met dit lastenboek. Deze interne audit moet ten minste 1 x / jaar plaatsvinden. De resultaten van de interne audit moeten geregistreerd worden en onder de aandacht gebracht van het personeel dat de verantwoordelijkheid draagt in het gebied waarop de audit wordt uitgevoerd. Er moeten tijdig corrigerende, verbeterende of preventieve maatregelen genomen worden op basis van het resultaat van de audit. De implementatie en doeltreffendheid van deze maatregelen moet worden geverifieerd en geregistreerd.

De formules van de mengvoeders moeten bewaard worden voor de wettelijke duur, en zijn ter inzage voor de OCI.

19. Welke/Hoeveel monsters moeten er genomen worden in het kader van de autocontrole? - Hoelang moeten de monsters bewaard worden?

Bij de ontvangst van soja moet iedere binnenkomende partij worden bemonsterd. Deze stalen moeten worden verpakt en geëtiketteerd zodat adequate identificatie mogelijk is. Deze monsters moeten gedurende minimum 6 maanden bewaard worden.

Van elk geproduceerd lot mengvoeder moet een monster genomen worden. De monsters moeten verpakt en geëtiketteerd worden zodat ook hier adequate identificatie mogelijk is. Deze monsters dienen minimum 3 maanden bewaard te worden.

20. Wat moet een mengvoederfabrikant doen om deel te nemen aan het lastenboek?

Om deel te kunnen nemen aan het lastenboek dient de fabrikant een verbintenis te ondertekenen (zie bijlage 5 van het lastenboek) waarmee hij zich engageert om mv-soja in te mengen in de mengvoeders die hij produceert. De hoeveelheid mv-soja wordt door BEMEFA bepaald, pro rata het geproduceerde tonnage mengvoeder.

Concreet dient het bedrijf zich aan te melden zowel bij een door BEMEFA gemandateerde OCI als bij BEMEFA. BEMEFA voegt het bedrijf toe aan de lijst met aangemelde bedrijven. Wanneer de audit door de OCI positief is, wordt een attest verleend, waarvan BEMEFA een kopie ontvangt. Dan wordt het bedrijf verplaatst van de lijst met aangemelde bedrijven naar de lijst met deelnemende bedrijven. Beide lijsten zijn te vinden op www.bemefa.be, rubriek [Kwaliteit > Kwaliteitssystemen > BEMEFA](#) .

Voor nieuwe deelnemers, mengvoederfabrikanten die in het kalenderjaar voorafgaand aan het jaar van toepassing, geen mv-soja verbruikt hebben, zal een streefcijfer vooropgesteld worden (ruwe schatting), gebaseerd op de door BEMEFA gekende aangiftes. De eerstvolgende GMP-audit zal verder uitmaken hoe de hoeveelheden voor het restant van het jaar van aanmelden zullen moeten bijgestuurd worden.

21. Kan een deelnemer aan het lastenboek het logo 'mv-soja' gebruiken?

Iedere deelnemer aan het lastenboek, zoals gepubliceerd in de lijst van deelnemers op www.bemefa.be, rubriek [Kwaliteit > Kwaliteitssystemen > BEMEFA](#), kan van het logo gebruik maken.

22. Hoe wordt het lastenboek geëvalueerd?

Het lastenboek wordt jaarlijks geëvalueerd door een begeleidingscomité. Dit comité is samengesteld uit 4 vertegenwoordigers van BEMEFA en vertegenwoordigers uit de distributie, de verwerkende industrie, verschillende kwaliteitslabels,... Ook het globaal streefcijfer wordt jaarlijks geëvalueerd. Het begeleidingscomité bepaalt eveneens het streefcijfer voor het komende jaar.

23. Is een speciale etikettering vereist?

Er is geen speciale etikettering vereist. De etikettering verloopt conform de wetgeving.

24. Wat zijn de kosten die met dit lastenboek / dit initiatief gepaard gaan?

Er wordt getracht de meerkost zo beperkt mogelijk te houden. Hoe groter het volume mv-soja dat aangekocht wordt, hoe lager de meerkost. Vandaar ook dat België de andere Europese landen wenst te betrekken in dit project. Op Europees vlak spreken we immers over een volume van 30 miljoen ton soja i.p.v. 1.3 miljoen ton voor België.

Van 2009 tot 2013 heeft BEMEFA de onderhandelingen voor de aankoop van gecertificeerde mv-soja collectief gevoerd. BEMEFA heeft de aankoop dus onderhandeld en de kosten worden verdeeld onder de deelnemers. Alle leden die soja verbruiken zijn verplicht deel te nemen. Deze leden zullen dan bijdragen aan de kosten van de maatschappelijk verantwoorde soja en dit in functie van hun jaarlijkse tonnage geproduceerde mengvoerders. Het is dus de mengvoedersector zelf die in de beginfase deze kosten zal dragen.

25. Wordt binnen dit lastenboek geëist dat de mv-soja genetisch ongewijzigd is?

Neen, er werd geen eis van GGO-gecontroleerd ingebouwd in dit lastenboek. GGO-soja maakt nu eenmaal het grootste deel van de markt uit. In Argentinië is zelfs het volledige areaal ingezaaid met transgene soja. Wel heeft BEMEFA zich geëngageerd om in 2013 6.000 ton non-GMO soja aan te kopen.

Let wel, het gaat hier uiteraard over GGO-soja die de goedkeuring kreeg van het Europees Wetenschappelijk Comité. Elke GGO heeft dus een examen afgelegd, onder andere m.b.t. voedselveiligheid.

26. Wat doet de mengvoedersector op het vlak van GGO-gecontroleerd?

BEMEFA is van oordeel dat alle soja aan de mv-criteria moet voldoen. Bepaalde niches kunnen daarbovenop de eis stellen dat de soja voldoet aan de eisen van de biologische productie en daarbovenop GGO-gecontroleerd moet zijn. De productieomstandigheden zijn dan ook zeer veeleisend.

Eindnoot

Voor meer informatie kan u steeds de website van BEMEFA raadplegen op www.bemefa.be, rubriek Kwaliteit > [Kwaliteitssystemen > BEMEFA](#) en onder de rubriek Milieu > [Maatschappelijk verantwoorde diervoederstromen](#)

Met vragen kan u steeds terecht op info@bemefa.be of via 02/512.09.55

